

Bil Brajson

Šetnja kroz šumu

PONOVNO OTKRIVANJE AMERIKE
NA PUTU KROZ APALAČKE PLANINE

Preveo
Goran Skrobonja

■ Laguna ■

Naslov originala

Bill Bryson

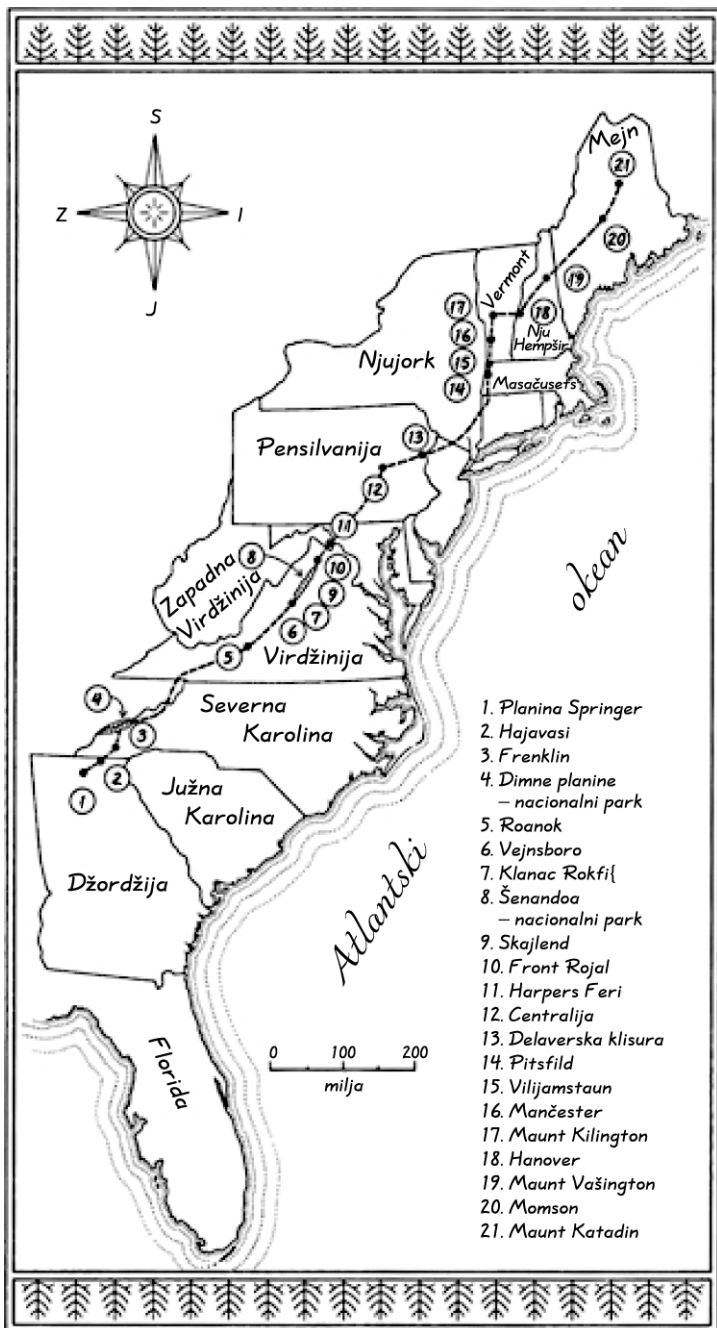
A WALK IN THE WOODS

Copyright © Bill Bryson 1997

Line illustrations © David Cook

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za Kaca,
naravno*

NAPOMENA

Ova knjiga opisuje piščeve doživljaje za vreme pešačenja Putem kroz Apalačke planine i odraz je njegovih stavova u vezi s tim doživljajima. Neka imena i pojedinosti za prepoznavanje pojedinaca pomenutih u knjizi izmenjeni su kako bi bila sačuvana njihova privatnost.

Prvi deo

Prvo poglavlje

Nedugo pošto sam se s porodicom preselio u jedan gradić u Nju Hempširu, nabasao sam na stazu koja se gubila u šumi na rubu varoši.

Na tabli je pisalo kako to nije obična pešačka staza, već slavni Put kroz Apalačke planine. Pružajući se na više od 3.400 kilometara duž istočne obale Amerike, kroz spokojne i primamljive Apalačke planine, ovaj put je dušu dao za duga pešačenja. Od Džordžije do Mejna, on vrluda kroz četrnaest država, između bucmastih, lepih bregova čija sama imena – Plavi greben, Dimne planine, Kamberlend, Zelene planine, Bele planine – zvuče kao pozivnica na tumananje. Ko još može da izgovori reči „Velike Dimne planine“ ili „Dolina Šenandoa“ a da ne oseti poriv, kako je to jednom rekao prirodnjak Džon Mjur, da „ubaci veknu hleba i pakovanje čaja u staru torbu i preskoči preko zadnje ograde“?

I eto mene, sasvim neočekivano, krivudam na opasno očaravajući način kroz prijatnu zajednicu u Novoj Engleskoj gde sam se upravo nastanio. Bila je to za mene krajnje neobična pomisao – da mogu da pođem od kuće i pešačim 3.000

kilometara kroz šumu do Džordžije, ili da se okrenem na drugu stranu i uzverem se preko krševitih i stenovitih Belih planina do čuvenog kljuna Maunt Katadina, koji lebdi u šumi 730 kilometara na severu u divljini koju su malobrojni videli. Neki glasić u mojoj glavi rekao je: „Super zvuči! Hajdemo!“

Smislio sam više racionalizacija. Dovelio bi me to u formu posle godina koje sam proveo u geganju kao pravi lenjivac. Bio bi to zanimljiv i refleksivan način da se ponovo upoznam sa razmerama i lepotama otadžbine posle bezmalo dvadeset godina života u inostranstvu. Bilo bi korisno (nisam bio sasvim siguran kako baš, ali sam svejedno bio siguran) da naučim kako da se snalazim u divljini. Kada likovi u kamuflažnim pantalonama i sa lovačkim šeširima budu sedeli u *Restoranu četiri asa* i govorili o zastrašujućim stvarima koje se rade napolju, više neću morati da se osećam tako jadno. Želeo sam malo te razmetljivosti koja potiče iz sposobnosti da zurite u daleko obzorje granitnim pogledom i izgovarate sa sporim, muževnim frktanjem: „Aha, srao sam ja u šumi.“

A postojao je i ubedljiviji razlog da pođem. Apalačke planine su dom jedne od najvećih svetskih listopadnih šuma – ogromni zaostatak najbogatijeg, najraznovrsnijeg šumskog zemljišta koje je ikada krasilo svet sa umerenom klimom – i ta šuma je u nevolji. Ako globalna temperatura poraste za četiri stepena u sledećih pedeset godina, kao što je očigledno moguće, cela divljina Apalačkih planina ispod Nove Engleske mogla bi da se pretvori u savanu. Drveće već odumire u zastrašujućem broju. Brestovi i kestenovi odavno su nestali, dostojanstvena kukuta i cvetni dren su na istom putu, a crvena omorika, Frejzerova jela, planinski jasen i šećerni javor mogu biti sledeći. Očito, ako je ikada postojao trenutak da se doživi ta konkretna divljina, onda je taj trenutak bio sada.

Tako sam odlučio da to uradim. Još nepromišljenije, objavio sam svoju nameru – rekao prijateljima i komšijama, u poverenju obavestio svog izdavača, i svi oni koji su me poznavali saznali su za to. Onda sam kupio neke knjige i razgovarao s ljudima koji su prešli taj put u celosti ili delom, pa postepeno shvatio da to prevazilazi – sve što sam ikada ranije pokušao.

Gotovo svi s kojima sam razgovarao imali su neku groznu priču o prostodušnom poznaniku koji je krenuo da pešači stazom s velikim nadanjima i u novim cokulama, da bi se dva dana kasnije vratio posrćući, s risom prikačenim za glavu ili krvavim rukavom bez ruke, šapućući promuklim glasom: „*Medved!*“, pre nego što se srušio i obeznanio.

Šume su bile pune opasnosti – zvečarki i smukova, sa gnezdima poskoka; risova, medveda, kojota, vukova i divljih veprova; ludih seljaka poremećenih od ogromnih količina nečistog žitnog alkohola i generacija krajnje nebiblijskog seksa; tvorova poludelih od besnila koje prenose rakuni i veverice; nemilosrdnih vatrenih mrava i proždrljivih crnih mušica; otrovnog bršljana, otrovnog ruja, otrovnih kopriva i otrovnih daždevnjaka; čak i raštrkanih losova smrtonosno pomahnitalih zbog parazitskog crva koji se gnezdi u njihovom mozgu i tera ih da progone zlosrećne pešake kroz daleke osunčane doline i u glečerska jezera.

Tamo vam se mogu dogoditi bukvalno nezamislive stvari. Čuo sam za čoveka koji je u ponoć izašao iz šatora da piški da bi ga saletela kratkovida sova – poslednji pogled na sopstveni skalp imao je dok je ovaj visio iz kandži lepo ocrtan spram punog meseca – i za devojkicu koju je probudilo golicanje na stomaku pa je zavirila u svoju vreću za spavanje i zatekla zmiju otrovnicu koja se ugnezdila u toploti između njenih nogu. Čuo sam četiri zasebne priče (uvek prepričavane uz

kikot) o kamperima i medvedima zajedno u šatoru na nekoliko zbunjajućih i živahnih trenutaka; priče o ljudima koji su naprasno isparili („nije od njega, vala, ostalo ništa osim spržene fleke“) zahvaljujući udaru groma kad su se zatekli u iznenadnim olujama na visokim grebenima; o šatorima spljeskanim ispod srušenih stabala, zbačenim sa visova tako što su klizili na kišnim kapima i odjedrili prema dalekom tlu doline, ili zbrisanim pred vodenim zidom neočekivane poplave; o neprojenim planinarima čiji je poslednji doživljaj bio drhtaj zemlje i zbrkana pomisao: „Šta sad, koji m...?“

Bilo je potrebno samo malo čitanja pustolovnih knjiga i gotovo nimalo mašte da bi se zamislile okolnosti u kojima bih se obreo usred kruga vukova koji mi se primiču osokoljeni glađu, posrtao i kidao sa sebe odeću pod napadom vatrenih mrava, ili stajao glupavo zapanjen prizorom niskog rastinja koje je oživelo i primiče mi se, kao torpedo kroz vodu, pre nego što me odbaci unazad vepar velik kao trosed sa hladnim sitnim očima, uz prodorno skičanje, sav balav i halapljivo alav prema ružičastom, bucmastom mesu smekšalom u gradu.

Onda su tu bile sve te bolesti kojima je čovek podložan u šumi – lamblijaza, istočni konjski encefalitis, groznica sa osipom iz Stenovitih planina, lajmska bolest, erlihioza, šistosomijaza, bruceloza i šigeloza, da pomenem samo neke. Istočni konjski encefalitis, koji izaziva ubod komarca, napada mozak i centralni nervni sistem. Ako imate sreće, možete se ponadati da ostatak života proživite uspravljeni na stolici s portiklom oko vrata, ali to vas obično ubije. Ne zna se za lek protiv toga. Ništa manje zanosna nije ni lajmska bolest, koju dobijete od ujeda malenog krpelja koji živi na jelenu. Ako ostane neprimećen, on može da leži uspavan u ljudskom telu godinama pre nego što se pretvori u erupciju

prave fiješte bolesti. Ovo je bolest za osobu koja želi sve da isproba u životu. Simptomi obuhvataju, ali nisu ograničeni na: glavobolje, premor, temperaturu, jezu, skraćeni dah, vrtoglavicu, prodorne bolove u ekstremitetima, poremećaje u radu srca, facijalnu paralizu, grčenje u mišićima, teška mentalna oštećenja, gubitak kontrole nad telesnim funkcijama, i – ovo zaista nimalo ne može da začudi – hroničnu depresiju.

Tu je onda malo poznata familija organizama koji se zovu hanta virusi, koji se roje u mikrojaru iznad izmeta miševa i pacova, da bi ih u ljudski respiratorni sistem usisao svako dovoljno zlosrećan da primakne svoj otvor za disanje blizu njih – recimo, dok leži na platformi za spavanje preko koje su nedavno protrčali zaraženi miševi. Godine 1993. u samo jednoj epidemiji hanta virusa umrlo je trideset dvoje ljudi na jugozapadu Sjedinjenih Američkih Država, a sledeće godine je bolest pokosila svoju prvu žrtvu na Putu kroz Apalačke planine kad ju je jedan planinar zakačio posle spavanja u „skloništu punom glodara“. (Sva skloništa na Putu kroz Apalačke planine puna su glodara.) Među virusima su jedino besnilo, ebola i HIV izvesno smrtonosniji. I opet, nema leka.

Konačno, pošto je ovo Amerika, tu je i stalna mogućnost ubistva. Najmanje devet planinara (stvarni broj zavisi od izvora koji konsultujete i toga kako definišete planinara) ubijeno je na Putu od 1974. godine. Dve devojke će umreti u vreme kada ja budem tamo.

Iz različitih praktičnih razloga, prevashodno povezanih sa dugim i jakim zimama severne Nove Engleske, svake godine je na raspolaganju samo nekoliko meseci za pešačenje Putem. Ako krenete sa severnog kraja, kod Maunt Katadina u Mejnu, morate sačekati da snegovi prestanu krajem maja ili u junu. Ako, s druge strane, pođete iz Džordžije na sever, morate to podesiti tako da završite pre sredine oktobra, kad

će ponovo grnuti sneg. Ljudi većinom idu s juga na sever u proleće, i idealno je ako su jedan korak ispred najgorih vrelih dana i nesnosnijih i zaraznijih insekata. Moja namera je bila da krenem s juga početkom marta. Odredio sam šest nedelja za prvu etapu.

Zanimljivo je da se ne zna tačna dužina Puta kroz Apalačke planine. Američka nacionalna služba za parkove, koja se neprestano ističe na mnogo zabrinjavajućih načina, uspeva da u jednom jedinom letku navede da je dužina Puta 3.468 i 3.540 kilometara. U zvaničnim *Vodičima za Put kroz Apalačke planine*, kompletu od jedanaest knjiga u kojem se svaka bavi pojedinom državom ili delom staze, dužina varira između 3.450, 3.455, 3.475 i „više od 3.460 kilometara“. Društvo Puta kroz Apalačke planine, upravljačko telo, godine 1993. je odredilo dužinu Puta na tačno 3.454,8 kilometara, a onda to promenilo na nekoliko godina u oklevajuće nejasno „više od 3.460 kilometara“, da bi se nedavno vratilo na samopouzdanu preciznost i dužinu od 3.476,5 kilometara. Godine 1993. troje ljudi su kotrljali točak za merenje celom dužinom i došli do udaljenosti od 3.484,1 kilometar. Otprilike u isto vreme, pažljivo merenje zasnovano na kompletnim mapama Američkog geološko-geometarskog zavoda odredilo je udaljenost na 3.409,1 kilometar.

Sigurno je samo da je to dug put, i nije ga lako preći sa kojeg god kraja da pođete. Vrhovi na Putu kroz Apalačke planine nisu naročito zastrašujući kad su planine posredi – najviši, Klingmenova kupola u Tenesiju, dobacuje malo iznad 2.040 metara – ali dovoljno su veliki i samo se nižu. Na Putu kroz Apalačke planine ima preko 350 kota viših od 1.500 metara, a u blizini možda još hiljadu takvih. Sveukupno, potrebno je oko pet meseci, i pet miliona koraka, da se Putem prođe s kraja na kraj.

I naravno, na Putu morate na leđima nositi sve što vam treba. Može vam izgledati očigledno, ali ja sam se donekle prenerazio kad sam shvatio da ovo neće biti ni blizu nalik na tumaranje po engleskom Kotsvoldsu ili Jezerskoj oblasti, gde odete na jedan dan sa rančićem o ramenu u kojem su spakovani ručak i mapa za šetnju, da biste se u smiraj dana povukli sa bregova u neku veselu gostionicu da se počastite vrelom kupkom, obilnim obrokom i mekom posteljom. Ovde spavate napolju i sami sebi pripremate hranu. Malobrojni su oni koji ponesu manje od dvadeset kilograma, a kad secate toliku težinu, verujte, to ni na trenutak ne gubite iz vida. Jedno je pešačiti 3.000 kilometara, a sasvim drugo pešačiti 3.000 kilometara sa ormarom na leđima.

Na to koliko će ovo biti obeshrabrujući poduhvat ukazao mi je najpre odlazak u *Dartmutsku zadrugu*, lokalnu radnju sa potrepštinama, kako bih kupio opremu. Moj sin se tamo upravo zaposlio u smeni posle školskih časova, pa sam imao stroga uputstva da se lepo ponašam. Konkretno, nisam smeo da kažem niti uradim ništa glupo, da probam stvari zbog kojih bih morao da razgolitim stomak, niti da izgovorim: „Ne seri!“ kad mi kažu koliko šta košta, da budem upadljivo nepažljiv dok prodavac objašnjava kako se proizvod propisno održava ili dovodi u red posle upotrebe, i iznad svega da natarim nešto nedolično, poput ženske kape za skijanje, u pokušaju da budem zabavan.

Rečeno mi je da potražim Dejva Mengla zato što je on sâm prešao velike delove Puta i bio svojevrsna enciklopedija znanja o divljini. Ljubazan i učtiv lik, Mengl je mogao da govori možda četiri dana iz cuga, zainteresovano, o svim aspektima planinarske opreme.

Nikad nisam bio tako zadivljen i zbunjen istovremeno. Proveli smo celo popodne razgledajući njegove zalihe.

Govorio mi je stvari poput: „E sad, ovo ima šlic od sedamdeset denara, visoke gustine i otporan na abraziju sa tkanjem ojačanim protiv kidanja. S druge strane, pravo da vam kažem“ – i tu bi se nagnuo prema meni i glas spustio do tihog, iskrenog tona, kao da mi otkriva da je jednom bio uhapšen u javnom klozetu s nekim mornarom – „šavovi su preklopni umesto da budu s podlogom, a početak je malo zbudžen.“

Mislim da je on, pošto sam pomenuo da sam malo pešačio po Engleskoj, pretpostavio da sam u izvesnoj meri kompetentan. Nisam želeo da ga zabrinem niti razočaram, pa kad mi je postavljao pitanja kao: „Šta vi mislite o podupiračima od karbonskog vlakna?“, ja sam vrteo glavom sa žalosnim kikutom, kao da znam za čuveno razilaženje u stavovima o toj večito nezgodnoj temi, i govorio: „Znate, Dejve, nikad nisam uspeo da se odlučim kad je to posredi – šta vi mislite?“

Zajedno smo raspravljali i ozbiljno razmatrali relativne pogodnosti bočnog remenja za kompresiju, produženog poklopca sa džepovima, dodatka za krampone, diferencijala za prebacivanje tereta, kanala za protok vazduha, omči od gurtne, i nečeg što se zove razmera potiljačnog rasterećenja. Prošli smo kroz to sa svakim proizvodom. Čak i komplet za kuvanje od aluminijuma morao je da se razmotri s obzirom na težinu, kompaktnost, termodinamiku i opštu upotrebljivost, i time zaokupi misli satima. Između toga, bilo je mnogo rasprava o planinarenju generalno, uglavnom u vezi s opasnostima poput odrona, susreta sa medvedima, eksplozija primusa i ujeda zmija, koje je on opisivao sa izvesnom privrženošću i setom u očima, pre nego što bismo se vratili aktuelnoj temi.

Uz sve to, mnogo je govorio o težini. Činilo mi se pomalo previše izbirljivim okapati nad silnim vrećama za spavanje zato što su neke bile lakše od drugih za osamdeset pet grama, ali dok se oprema gomilala oko nas, počeo sam da shvatam

kako se brzo ti grami pretvaraju u kilograme. Nisam očekivao da kupim toliko toga – već sam imao planinarske cokule, švajcarski perorez i plastičnu kesu za mapu koju nosite oko vrata o kanapčetu, tako da sam smatrao da sam prilično opremljen što se toga tiče – ali što sam više razgovarao sa Dejvom, više sam shvatao da se snabdevam za ekspediciju.

Dva velika šoka bili su skupoća svega toga – kad god bi Dejv šmugnuo u skladište ili otišao da potvrdi količinu denara, ja sam krišom gledao u cene na etiketama i neizostavno bio užasnut – i to što se činilo da je svakom komadu opreme potreban neki dodatni komad opreme. Ako kupite vreću za spavanje, treba vam i vreća za nju. Vreća za vreću koštala je 29 dolara. Bilo mi je sve teže i teže da se zagrejem za taj koncept.

Kada sam se, posle mnogo ozbiljnog mućkanja glavom, odlučio za ranac – veoma skup „gregori“, u samom vrhu ponude, bez razloga da se na tome špara – on je rekao: „E sad, kakvo remenje hoćete s tim?“

„Kako, moliću lepo?“, rekao sam ja, i odmah shvatio da sam na rubu opasnog stanja poznatog kao sagorevanje u maloprodaji. Mogao sam sada sasvim veselo da kažem: „Ma daj mi pet-šest komada, Dejve. O, a uzeću i osam ovih – ma šta, neka bude celo tuce. Samo jednom se živi, a?“ Hrpa potreština koja je do maločas izgledala tako prijatno obilna i uzbudljiva – sve novo! sve moje! – najednom je izgledala opterećujuće i ekstravagantno.

„Remenje“, objasnio je Dejv. „Znate već, da privežete vreću za spavanje i pritegnete stvari.“

„Zar remenje ne ide uz to?“, rekao sam novim, ravnim tonom.

„O, ne.“ Osmotrio je zid proizvoda i dodirnuo nos prstom. „Trebaće vam i pokrivka za kišu, naravno.“

Trepnuo sam. „Pokrivka za kišu? Zašto?“

„Da se ne pokvasi od kiše.“

„Ranac nije nepromoćiv?“

Iskrivio je lice kao da ukazuje na izuzetno tananu razliku.

„Pa, nije sto posto...“

Meni se to činilo krajnje neobićnim. „Stvarno? Zar proizvođaću nije palo na pamet da bi ljudi mogli s vremena na vreme da iznose svoj ranac napolje? Moždá čak i da idu da kampuju s njim. Uostalom, koliko košta taj ranac?“

„Dvesta pedeset dolara.“

„Dvesta pedeset dolara! Ne se...“ Zaćutao sam i rekao drugaćijim glasom. „Hoćete da kažete, Dejeve, da plaćam dvesta pedeset dolara za ranac koji nema remenje i nije nepromoćiv?“

Klimnuo je glavom.

„Ima li dna?“

Menđ se osmehnuo s nelagodom. Nije bilo u njegovoj prirodi da bude kritićan ili smoren u bogatom, perspektivnom svetu opreme za kampovanje. „Imamo remenje u šest boja“, ponudio je on predusretljivo.

Naposletku sam kupio dovoljno opreme da za stalno zaposlim četü šerpasa – šator za tri godišnja doba, samonaduvavajućü dušek za spavanje, uklopljeno posuđe, sklopivi pribor za jelo, plastićnu posudu i ćašu, komplikovanu pumpu za proćišćavanje vode, vreće za vreće u duginim bojama, zatvarać za šavove, komplet za krpljenje, vreću za spavanje, bandži užad, boce za vodu, nepromoćivi ponćo, nepromoćive šibice, prekrivku za ranac, prilićno zgodan privezak za kljućeve sa kompasom i termometrom, mali sklopivi primus koji je izgledao prilićno opasno, bocu sa gasom i rezervnu bocu sa gasom, baterijsku lampu koju nosite na glavi kao rudarsku tako da vam ruke ostanu slobodne (to mi se baš

dopalo), veliki nož za ubijanje medveda i gorštaka, izolovane untermarame i potkošulje, četiri marame i još mnogo toga, tako da sam morao zbog nekih stvari da se vratim i pitam čemu tačno služe. Odustao sam od kupovine markirane prostirke za zemlju po ceni od 59,95 dolara, pošto sam znao da mogu u *Kejmartu* da nabavim ceradu za travnjak za 5 dolara. Takođe sam odbio komplet za prvu pomoć, komplet za šivenje i komplet protiv ujeda zmije, zviždaljku za slučaj opasnosti od 12 dolara, i narandžastu plastičnu lopaticu za zakopavanje kake, zbog toga što nisu bili neophodni, zbog toga što su bili preskupi i što bi me izložili opasnosti da mi se ljudi smeju. Činilo se da narandžasta lopatica na sav glas viče: „Žutokljunac! Sisica! Gledajte svi ovog smotanka!“

Onda, čisto da bih sve završio odjednom, otišao sam u susednu *Darmutsku knjižaru* i kupio knjige – *Priručnik za planinare*, *Pešačenje Putem kroz Apalačke planine*, nekoliko knjiga o divljim životinjama i prirodnim naukama, geološku istoriju Puta kroz Apalačke planine autora sa izuzetnim imenom: V. Kolins Ču, i komplet gorepomenutih zvaničnih *Vodiča za Put kroz Apalačke planine*, koji se sastojao od jedanaest malih džepnih knjiga i pedeset devet mapa različitih veličina, stilova i razmera koje su pokrivala ceo Put od planine Springer do Maunt Katadina, i dobio ambicioznu cenu od 233,45 dolara za komplet. Dok sam izlazio, primetio sam knjigu sa naslovom *Napadi medveda: Njihovi uzroci i izbegavanje*, otvorio je nasumično, pronašao rečenicu: „Ovo je jasan primer generalnog tipa incidenata u kojima crni medved ugleda čoveka i odluči da pokuša da ga ubije i pojede“, pa onda i nju ubacio u korpu za kupovinu.

Odneo sam sve to kući i iz nekoliko tura spustio u podrum. Bilo je tamo mnogo toga, a gotovo sve mi je bilo tehnološki nepoznato, zbog čega je izgledalo istovremeno

uzbudljivo i zastrašujuće, ali uglavnom zastrašujuće. Stavio sam onu baterijsku lampu na glavu, tek onako, i izvukao šator iz plastičnog pakovanja, pa sam ga podigao na podu. Razmotao sam samonaduvavajući dušek za spavanje, ugurao ga unutra i potom ubacio i pufnastu novu vreću za spavanje. Onda sam se zavukao unutra i ležao tamo prilično dugo, isprobavajući skupi, skućeni, potpuno novi prostor koji je neobično mirisao na novo i koji će mi ubrzo postati dom daleko od doma. Pokušavao sam da zamislim kako ne ležim u podrumu kraj umirujuće, ugodno pripitomljene rike peći, već napolju, na nekom visokom planinskom prevoju, i osluškujem vetar i šum drveća, samotno zavijanje stvorenja nalik psima, promukli šapat s naglaskom iz planina Džordžije koji govori: „Hej, Virdžile, evo jednog ovde. 'Ste se svi ono setili da ponesete *uže*?“ Ali zapravo nisam mogao.

Nisam bio u takvom prostoru otkad sam prestao da pravim skloništa od ćebadi i stočića za kartanje kad mi je bilo oko devet godina. Bilo je to baš ušuškano, i kad se jednom naviknete na taj miris, za koji sam naivno mislio da će s vremenom iščileti, i činjenicu da je sve unutra od tkanine imalo bolestan zelenkasti sjaj, otprilike kao ekran radara, nije bilo toliko loše. Malo klaustrofobično, možda, sa pomalo čudnim mirisom, ali udobno, pa čak i robusno.

Neće ovo biti toliko loše, govorio sam sebi. Ali u potaji sam znao da grdno grešim.

Drugo poglavlje

Po podne petog jula 1983. tri odrasla supervizora i grupa omladinaca ulogorili su se na jednom popularnom mestu pored jezera Kanimina u mirisnoj borovoj šumi zapadnog Kvebeka, oko sto trideset kilometara severno od Otave, u parku po imenu Pokrajinski rezervat La Verandri. Pripremili su večeru i potom na propisan način spakovali hranu u torbu i odneli je tridesetak metara u šumu, gde su je okačili iznad zemlje između dva drveta, van domašaja medveda.

Oko ponoći je jedan crni medved docunjao do oboda kampa, ugledao torbu i oborio je tako što se popeo na jedno od dva drveta i polomio granu. Poharao je hranu i otišao, ali sat kasnije se vratio, i ovog puta je ušao u sâm kamp, privučen zaostalom mirisom pečenog mesa u odeći i kosi kampera, u njihovim vrećama za spavanje i tkanini šatora. Biće to duga noć za izletnike kod Kanimine. Tri puta između ponoći i pola četiri ujutro medved je dolazio u kamp.

Zamislite, moliću lepo, da ležite sami u mraku u malom šatoru, sa samo nekoliko mikrona uzdrhtalog najlona između vas i mraznog noćnog vazduha, i slušate kako se po

vašem kampu muva medved težak 180 kilograma. Zamislite njegovo tiho roktanje i tajanstveno frktanje, zveket prevrnutih sudova i zvuke vlažnog žvakanja, tapkanje njegovih šapa i težinu daha, zvonko trljanje njegovog boka o vaš šator. Zamislite vreli nalet adrenalina, onu nezvanu jezu koja vam prolazi mišicama, od iznenadnog grubog sudara njegove njuške i podnožja vašeg šatora, zabrinjavajućeg divljeg klaćenja vaše krhke ljuštore dok on kopa po rancu koji ste nehajno ostavili uspravljen kraj ulaza – sa, kako se iznenada prisećate, čokoladicom snikers u džepu. Čuli ste da medvedi obožavaju snikers.

A onda tupa pomisao – o bože – da ste možda snikers uneli tu sa sobom, da je negde unutra, kraj vaših stopala ili ispod vas, ili – o sranje, evo ga. Još jedan nasrtaj glave koja rokće na šator, ovog puta blizu vaših ramena. Još ludačkog klaćenja. Onda tišina, veoma duga tišina i – čekajte, *pssst...* da! – neopisivo olakšanje zbog spoznaje da se medved povukao na drugu stranu kampa ili odgegaio natrag u šumu. Odmah da vam kažem, ja to ne bih mogao da podnesem.

Zato pomislite samo kako je moralo da bude sirotom malom Dejvidu Andersonu, dvanaestogodišnjaku, kada je u pola četiri ujutro, za vreme trećeg pohoda, njegov šator najednom bio zbrisan zamahom šape i kada je medved, rastrojen bogatim, neuhvatljivim, sveprisutnim mirisom hamburgera, snažno zagrizao u uzdrhtali ud i odvukao ga kroz kamp i u šumu dok je ovaj vikao i mlatarao. Za nekoliko trenutaka koliko je drugim kamperima trebalo da se otkopčaju iz svoje opreme – i zamislite, moliću lepo, kako pokušavate da isplivate iz najednom voluminoznih vreća za spavanje, uzmete baterijske lampe i priručne toljage, otkopčate rajsferšluse šatora prstima koji se bespomoćno tresu i krenete u poteru – za tih nekoliko trenutaka siroti mali Dejvid Anderson je bio mrtav.